

Μνήμων

Τόμ. 13 (1991)



ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Mnimon Mnimon

doi: [10.12681/mnimon.350](https://doi.org/10.12681/mnimon.350)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Mnimon, M. (1991). ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ. *Μνήμων*, 13, 415-418.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.350>

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α' Όμιλίες - συζητήσεις

Στά γραφεία της ΕΜΝΕ (Ίσαύρων 29) έγιναν από τον Ίανουάριο του 1989 ως τον Δεκέμβριο του 1990 οι ακόλουθες όμιλίες συζητήσεις:

- 11-1-89 Άλέξης Πολίτης, Πληροφορίες και ύλικό για τούς Κλέφτες από παροίκους και πρόσφυγες: Τεργέστη 1824
- 25-1-89 Άγγελος Ματθαίος, Τό Άρχεϊο Σ. Α. Κουμανούδη
- 8-2-89 Άγγελική Ροβάτσου, Ή μυθολογία του τοκετού στην άρχαία Έλλάδα
- 22-2-89 Γιάννης Άντωνόπουλος, Τά χαρακτηριστικά του γαλλικού ιμπεριαλισμού στην Έλλάδα (1897-1914)
- 1-3-89 Κώστας Μέκκας, Τά λιμάνια στην Άδριατική τόν ΙΗ' αιώνα: τó παράδειγμα τής Αύλώνας
- 8-3-89 Νίκος Σιδέρης, Ψυχανάλυση και Ίστορία: δυνατότητες ενός διαλόγου
- 22-3-89 Γιάννης Μπαφούνης, Ή Στατιστική τόν ΙΘ' αιώνα
- 5-4-89 Ίόλη Βιγγοπούλου, ΙΣΤ' αιώνας: όι άναγνώσεις τών περιγηγτων
- 19-4-89 Γιώργος Δερτιλής, Φορολογία (1830-1940): άριθμοι και πολιτικές προεκτάσεις
- 10-5-89 Βίκυ Πάτσιου, Ό ιστορικός χρόνος στην πεζογραφία: τó παράδειγμα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη
- 24-5-89 Χριστίνα Άγριαντώνη, Βαμβάκι και βαμβακοβιομηχανία
- 31-5-89 Χρήστος Λοΰκος, Ή χολέρα στην Έρμούπολη τó 1854: έπιδημία και κοινωνία
- 4-10-89 Χρήστος Χατζηιωσήφ, Τά διακόσια χρόνια από τή Γαλλική Έπανάσταση: έορτασμός ή άμφισβήτηση;
- 18-10-89 Μάχη Οικονόμου, Κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις στα Βίλια Άττικής. Ή παραγωγή τής ρητίνης
- 8-11-89 Νίκος Καραπιδάκης, Έλληνικά άρχεϊα: δημόσια και ιδιωτική άνεπάρκεια
- 22-11-89 Ίωάννα Πετροπούλου, Ό έξελληνισμός/έξαρχαισμός τής Καπαδοκίας, 19ος αιώνας
- 6-12-89 Τασία Λαγουδάκη, Ή διαχρονική εξέλιξη τών πράξεων έφαρμογής σχεδίου πόλεως
- 20-12-89 Ματίνα Ναούμη, Ό πληθυσμός τής Έρμούπολης τόν 19ο αϊ. Πρώτη προσέγγιση με τή μέθοδο τής ανασύστασης τών οικογενειών
- 10-1-90 Χάρτες - χαρτογραφία και ιστορική έρευνα (άνοιχτή συζήτηση)
- 24-1-90 Μιχάλης Ρηγίνος, Μορφές παιδικής έργασίας στην έλληνική βιομηχανία-βιοτεχνία (19ος-20ός αϊ.)

- 7-2-90 Χριστίνα 'Αγγελίδη, Ρολόγια, μοναχοί και εικόνες: ή διήγηση για τή μονή τῶν 'Οδηγῶν στήν Κωνσταντινούπολη
- 21-2-90 Εὐαγγελία 'Αντζακα, 'Ο ἐκδοτικός οἶκος Μιχαήλ Ι. Σαλίβερου καί ή πα-
ραγωγή του
- 7-3-90 Μαρία 'Αντωνοπούλου, Κοινωνιολογία καί 'Ιστορία
- 21-3-90 Δαυίδ 'Αντωνίου - Νίκος Καραπιδάκης, Δεοντολογία ἀρχειακῶν ὑπαλλή-
λων
- 25-4-90 'Αλέξης Κράους, 'Από τήν πόλη πού σκοτώνει στήν πόλη πού περιθάλλει:
ἐξέλιξη τοῦ νοσοκομείου τῆς Σύρου
- 9-5-90 'Αντώνης Λιάκος, Ζητήματα ιστοριογραφίας
- 30-5-90 Λίνα Βεντούρα, Μεταμορφώσεις τῆς 'Ιστορίας: Τό ἐγχειρίδιο 'Ιστορίας
τοῦ Γυμνασίου κατὰ τόν Μεσοπόλεμο
- 10-10-90 'Αγγελική 'Ιγγλέση, Κοινωνική διαστρωμάτωση στά Γιάννενα. 'Η συγκρό-
τηση τοῦ ἀρχοντικού σώματος (τέλη 17ου - ἀρχές 19ου αἰ.)
- 24-10-90 Σοφία Αὐγερινοῦ-Κολώνια, Κοζάνη: ἀπό τή γέννηση στήν ἀκμή της (14ος-
18ος αἰ.)
- 7-11-90 'Ιστορία τῆς 'Ιστορίας: 'Αρχαιότητα Ι.
Δημήτρης Κυρτάτας, Οἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Σόλωνα καί ή σύγχρονη πολι-
τική θεωρία
- 21-11-90 'Ιστορία τῆς 'Ιστορίας: 'Αρχαιότητα ΙΙ.
Κώστας Μπουραζέλης, Νεοελληνική ιδεολογία καί ιστοριογραφία τῆς ἀρ-
χαιότητος. Τρία συνθετικά ἔργα
Παναγιώτης Δουκέλλης, 'Ο ρωμαϊκός ἐπεκτατισμός στήν ιστοριογραφία
τοῦ 20οῦ αἰῶνα
- 5-12-90 Βασίλης Κρεμμυδάς, Στή σχολιά ὁδὸ τῆς οἰκονομικῆς ιστοριογραφίας: μία
γοητευτική περιπέτεια χωρίς τέλος
- 19-12-90 Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, 'Η μετάφραση τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ
Say καί ὁ Σπυρίδων Βαλέττας

Β' 'Επιστημονική συνάντηση

'Η ΕΜΝΕ καί τὸ περιοδικὸ «Τὰ 'Ιστορικά» ὁργάνωσαν, στὶς 5-10-1989, ἐπιστημονικὴ συνάντηση στήν αἴθουσα τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας μὲ θέμα: «Σύγχρονα 'Αρχεῖα, Φάκελοι καί 'Ιστορικὴ 'Ερευνα». 'Η ἐκδήλωση ἀπέβλεπε στήν εὐαισθητοποίηση τῶν ἀρμόδιων ὁργάνων τῆς πολιτείας καί, γενικά, ὅλης τῆς κοινωνίας σχετικὰ μὲ τή διατήρηση τῶν τεκμηρίων ἐκείνων τὰ ὁποῖα, μέσω τῆς ιστορικῆς τους χρήσης, ὀδηγοῦν στή διαμόρφωση τῆς συλλογικῆς μνήμης.

Εἰσηγητὲς ἦταν οἱ ἱστορικοί: Σπύρος 'Ασδραχάς, Λέανδρος Βρανούσης, Λουκία Δρούλια, Φίλιππος 'Ηλιού, Γεώργιος Λεονταρίτης, 'Αντώνης Λιάκος, Σοφία Ματθαί-
ου, Γιάννης Μπαφούνης, Βασίλης Παναγιωτόπουλος.

Κατὰ τή συζήτηση, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τονίστηκαν: Τὰ κριτήρια πού πρυτανεύουν στή διάσωση καί χρήση τῶν ἀρχείων θὰ πρέπει νὰ ὀρίζονται ἀπὸ τίς ἀπαιτήσεις τῆς ἱστορίας ὡς ἐπιστήμης καί ὄχι ἀπὸ τίς ὅποιεςδήποτε πολιτικὲς ἐπιλογές καί σκοπιμότητες. Τὰ προβλήματα πού ἐνδεχομένως θὰ προέκυπταν ἀπὸ τή χρήση σύγχρονου ἀρ-
χειακοῦ ὕλικου μποροῦν νὰ ἀποφευχθοῦν μὲ τήν τήρηση τῆς κειμένης νομοθεσίας, ή

όποια δὲν ἐπιτρέπει τὴ διάθεση στὸν ἐρευνητὴ δημόσιων ἐγγράφων πρὶν παρέλθει μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὴ σύνταξή τους. Ἡ ἴδια ἡ νομοθεσία περὶ ἀρχείων ὀρίζει μὲ ἐπαρκὴ ἀκρίβεια τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους διασώζονται καὶ καθίστανται ἀρχειακὴ ὕλη τὰ δημόσια ἐγγράφα. Εἴμαστε τὸ μόνο εὐρωπαϊκὸ κράτος ποὺ δὲν σέβεται τὴν ἀρχειακὴ του νομοθεσία. Ἐχομε ἐπίσης τὸ προνόμιο νὰ ἐπικαλούμαστε ἓναν πολιτισμὸ τοῦ ὁποίου καταστρέφουμε οἱ ἴδιοι τὰ στοιχεῖα. Ἡ ὑπάρχουσα ὀργάνωση, στελέχωση καὶ τεχνοδομή τῶν ἱστορικῶν ἀρχείων δὲν ἐπαρκεῖ γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν ποικιλία, τὴ διασπορά καὶ τὸν ὄγκο τῶν δημόσιων ἐγγράφων. Ἀπαιτεῖται ἡ οὐσιαστικὴ μέριμνα τῆς πολιτείας, προκειμένου τὰ ἀρχεῖα μας νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ἐξυπηρετήσουν ἐπαρκῶς τοὺς σκοποὺς τῶν σύγχρονων ἀλλὰ καὶ τῶν μελλοντικῶν ἐρευνητῶν.

Οἱ ἀνακοινώσεις τῶν εἰσηγητῶν θὰ ἐκδοθοῦν σύντομα ἀπὸ τὴν ΕΜΝΕ σὲ ξεχωριστὸ τόμο.

Στις 25 Αὐγούστου 1989, τέσσερις μέρες πρὶν τὸ κάψιμο τῶν φακέλων, ἡ ΕΜΝΕ ἐξέδωσε τὸ παρακάτω ψήφισμα:

Σαράντα χρόνια μετὰ τὴν λήξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἡ Χαλυβουργικὴ ἀναλαμβάνει στὶς 29 Αὐγούστου 1989 νὰ γράψει ἓνα κομμάτι τῆς ἱστορίας του, ὑποκαθιστώντας ἔτσι τὴν ἱστορικὴ μνήμη καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα. Ἡ ἀπόφαση αὕτη, συμβολικοῦ περισσότερο παρὰ οὐσιαστικοῦ χαρακτήρα, δὲν ἀποτελεῖ παρὰ ἓναν ἀκόμα κρίκο σὲ ἐνέργειες οἱ ὁποῖες πολλαπλασιάζονται τὸν τελευταῖο καιρὸ καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἀνησυχητικές.

Ἀπὸ ἐπίσημα χεῖλη δηλώνεται πὼς κασέτες μὲ πρακτικὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἔχουν καταστραφεῖ, τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης ἀσχολοῦνται καθημερινὰ μὲ δηλώσεις ὑπουργῶν, νῦν καὶ τέως, σχετικὰ μὲ τὴν παράδοση ἢ ὄχι ὑπηρεσιακῶν ἐγγράφων καὶ ἀρχείων κατὰ τὴν πρόσφατη κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ. Καὶ τώρα ἡ Χαλυβουργικὴ, παράδειγμα κραυγαλέο καὶ ἐπικαιρο χωρὶς νὰ εἶναι καὶ τὸ μόνο. Ἡ τακτικὴ τοῦ «ἀποφασίζω καὶ καταστρέφω» εἶναι ἄλλωστε μιὰ τρέχουσα πρακτικὴ σὲ ὅλες τὶς δημόσιες ὑπηρεσίες, πολλὰ ἀπὸ τὶς ὁποῖες δὲν τηροῦν, οὔτε καν γιὰ τὰ μάτια, τὸ νόμο ποὺ ἐπιβάλλει στὸ θέμα αὐτὸ καὶ τὴν σύμφωνη γνώμη τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους γιὰ τὸ ὕψος ποὺ θὰ καταστραφεῖ.

Ἀπὸ τὴ μιὰ οἱ διακηρύξεις γιὰ τὸ παρελθόν, τὴ μνήμη, τὴν ἐθνικὴ μας αὐτογνωσία καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλῃ ἡ Χαλυβουργικὴ, τὰ ἀνεξέλεγκτα πρωτόκολλα καταστροφῶν, ἡ ἀμνησία. Ἐθνικὴ συμφιλίωση, ἀλλὰ ὄχι μὲ τὸ παρελθόν μας. Ἡ νεοελληνικὴ κοινωνία, ἡ τουλάχιστον ἡ πολιτικὴ της ἡγεσία, δείχνει καθαρά πὼς ἀντιλαμβάνεται τὸ παρελθόν-παρὸν αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Ἡ Ἐταιρεία Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ πιστεύει ὅτι ἐνέργειες σὰν τὶς παραπάνω ἀντίκεινται σὲ κάθε ἔννοια σύγχρονου κράτους καὶ ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας καὶ καλεῖ τοὺς ἀρμόδιους νὰ ἐπανεξετάσουν τὴν ἀπόφασή τους αὕτη, ἡ ὁποία καταργεῖ τὴν ἱστορικὴ μνήμη.

Γ' Ταξινόμηση Ἀρχείου

Συνεχίστηκε, μὲ ἀποστολὴ μικρῆς ομάδας στὴν Ἑρμούπολη, ἡ ταξινόμηση τοῦ ἀρχείου τοῦ «Κλωστηρίου καὶ Ὑφαντηρίου Ε. Λαδοπούλου καὶ Ὑῶν» (βλ. *Μνήμων*, 12 (1989) 388).

Δ' Νέες εκδόσεις

1. Δέσποινα Θεμελῆ-Κατηφόρη, Νικόλαος Σκούφος, Ἀθήνα 1990 (παράρτημα τοῦ περ. Μνήμων ἀρ. 4).
2. Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, *Τὰ ἐμπορικά ἐγχειρίδια τῆς Βενετοκρατίας καὶ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἡ Ἐμπορικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία τοῦ Νικολάου Παπαδοπούλου*, Ἀθήνα 1990 (παράρτημα τοῦ περ. Μνήμων ἀρ. 5).
3. Χρῆστος Λοῦκος - Δήμητρα Σαμίου, *Οἰκονομικὲς συμπεριφορές, ψυχολογία καὶ βιοτικό ἐπίπεδο ἐνὸς Συριανοῦ τοκιστῆ: Στέφανος Δ. Ρήγας*, Ἀθήνα 1991 (Θεωρία καὶ Μελέτες Ἱστορίας ἀρ. 11).